

ODBOR ZA
PRAVIČNO IN
SOLIDARNO
DRUŽBO

MANIFEST ZA DRUGAČNO SLOVENIJO

Programske
usmeritve

Ljubljana, januar 2013

MANIFEST ZA DRUGAČNO SLOVENIJO

Programske usmeritve Odbora za pravično in solidarno družbo

Odbor za pravično in solidarno družbo je civilno združenje, ki povezuje zainteresirane državljane in državljanke okrog dveh temeljnih namenov. Prvi je boj za obnovo demokracije in zoperstavljanje avtoritarnemu načinu vladanja, ki se kaže z zmanjševanjem državljanskih svoboščin, kršenjem človekovih pravic, revanšizmom in zgodovinskim revizionizmom, izključevalnostjo, nepotizmom in korupcijo. Drugi je soustvarjanje družbenih in političnih sprememb kot alternativo neoliberalni ideologiji, ki se kaže v vsesplošni privatizaciji, poglobljanju razlik v bogastvu in družbeni moči, uničevanju socialne države in krčenju družbene solidarnosti

Odbor želi prispevati h konsolidaciji današnjega družbenega vrenja tako, da iz raznorodnih zahtev in ciljev povzema in oblikuje nabor temeljnih vrednot in zahtev, ki povezujejo vse ali vsaj večino državljanov in državljanek, ki želijo in zahtevajo drugačno Slovenijo, kot se nam kaže danes. Zato bo Odbor spremljal aktualne družbene procese, v njih sodeloval in jih po svojih močeh vplival nanje.

NAŠE VREDNOTE IN NAČELA

Naše temeljne vrednote so svoboda, enakopravnost, družbena in medgeneracijska solidarnost, družbena pravičnost, pravica do dostojanstva, zakonitost ter družbena in okoljska odgovornost.

Zavezani smo naslednjim načelom:

1. da so človekove pravice in svoboščine enake za vse, nedeljive, univerzalne in neodvisne od državljanstva, pripadnosti etnični ali socialni skupini, spola, vere ali politične pripadnosti; da obstoječih pravic in svoboščin ni mogoče zmanjševati in da se z mehanizmi večine ne smejo zmanjševati pravice in svoboščine manjšin in ranljivih skupin;
2. da pravice in svoboščine posameznika spremlja tudi njegova odgovornost za vzpostavljanje pogojev, ki omogočajo njihovo uveljavljanje in njihovo varovanje ter odgovornost do družbe in okolja;
3. da mora biti država servis državljanov in državljanek za zagotavljanje družbene pravičnosti in solidarnosti, za zaščito javnih dobrin, za zaščito posameznikove svobode in lastnine ter za ustvarjanje pogojev za ustvarjalno svobodo na vseh področjih od podjetniško gospodarskega do kulturno umetniškega in pogojev za svoboden duhovno-etični razvoj posameznika brez neupravičenega nadzora in omejitev;
4. da država zagotavlja svobodno gospodarsko pobudo in okolje, naklonjeno ustvarjalnosti, podjetnosti in

podjetništvu, da pa ekonomski razvoj ni cilj sam po sebi, temveč je sredstvo, da dosežemo osebne in družbene cilje v okviru zmogljivosti okolja in naravnih virov;

5. da mora družbeno odgovornejše obnašanje podjetij postati temeljna usmeritev za podjetja ter obenem nova razvojna filozofija celotne države;
6. da dodana vrednost proizvoda pripada vsem, ki so jo ustvarili;
7. da mora država nuditi državljanom in državljkam enake priložnosti in pravične možnosti, manjšinam in ranljivim družbenim skupinam pa zagotavljati tudi mehanizme pozitivne diskriminacije, da ne glede na svoj družbeni ali ekonomski položaj lahko dosežejo rezultate, ki ustrezajo njihovim potencialom, potrebam in željam;
8. da mora država vsem državljanom in državljkam z enakimi potrebami in potenciali ne glede na njihov ekonomski položaj omogočiti enako dostopnost do izobraževanja, zdravstvenega varstva, kulturno-umetniških in intelektualnih vsebin, socialnih storitev in drugih vsebin javne infrastrukture;
9. da mora vlada spoštovati načela vladavine prava, transparentnosti in demokratične odgovornosti in vzpostavljati pogoje za njihovo učinkovito uveljavljanje;
10. da se skupne zadeve upravljajo in vodijo na podlagi javnega dialoga, v katerega se vključujejo vsi zainteresirani člani družbe in ki omogoča, da se med različnimi predlogi in programi izbere najboljša rešitev.

ČEMU NASPROTUJEMO

1. Nasprotujemo sedanjemu avtoritarnemu načinu vladanja, korupciji, klientelizmu in zlorabi javnih pooblastil za interese političnih strank in posameznikov. Protestiramo proti političnemu obvladovanju gospodarstva, podrejanju sodstva, zmanjševanju avtonomije javnih ustanov, ustrahovanju javnih uslužbencev in uslužbenk, ukazovanju medijem, omejevanju kulturne raznolikosti in ideologizaciji šolstva.
2. Nasprotujemo govoricni nestrpnosti, izključevalnosti in osebnih diskvalifikacij, ki se iz politike seli v vse pore družbe in vanjo vnaša sovraštvo in razdor. Nasprotujemo potvarjanju slovenske zgodovine in prisvajanju zaslug za osamosvojitve s strani posameznikov in posameznih političnih skupin.
3. Protestiramo proti neučinkovitemu in netransparentnemu delovanju pravne države, zaradi katerega prekrški in kazniva dejanja privilegirane manjšine ostajajo nezaznani in nekaznovani, nepošteno pridobljena lastnina pa v rokah tistih, ki so jo ukradli.
4. Nasprotujemo privatizaciji javnega sektorja, ki skupno dobro, do katerega imamo pravico vsi brez izjeme, spreminja v last in dobrino nekaterih in tako povečuje revščino in socialno neenakost.
5. Nasprotujemo družbenemu razvoju, ki ima za cilj količinsko rast proizvodnje in ustvarjanje dobička ne glede na posledice za okolje ter življenje in srečo ljudi in ki krši temeljne vrednote, kot so enakost, solidarnost in okoljska vzdržnost, vzdržuje navidezno demokracijo in goji potrošništvo kot novo obliko nesvobode.

6. Nasprotujemo temeljni zgodovinski krivici, da si lastniki kapitala prisvajajo vso dodano vrednost, ki nastaja v produkciji, namesto da bi se delila med vse soustvarjalce.
7. Nasprotujemo neoliberalizmu oziroma parazitskemu kapitalizmu in na njem temelječi ekonomski politiki vladajočih, s pomočjo katere se denar in lastnina revnih posameznikov in držav pretakata v roke bogatejših posameznikov in držav.
8. Nasprotujemo, da se ekonomska kriza, ki je posledica pohlepa finančnih in političnih elit, rešujejo tako, da se bogastvo bogatih ohranja ali celo povečuje s povečanim siromašenjem revnih in ukinjanjem pridobitev socialne države.
9. Nasprotujemo taki obliki globalizacije, zaradi katere so države v razvoju prisiljene žrtvovati svoje surovine, vrednost človekovega dela, okolje in socialno varnost in zaradi katere se ne zmanjšujejo ali se celo povečujejo neenakost med državami in med ljudmi v vsaki državi posebej, brezposelnost, revščina, izčrpavanje surovin, onesnaževanje okolja, neprostovoljne migracije, kulturni konflikti, nacionalizem in terorizem.
10. Protestiramo proti ekonomski politiki sedanje slovenske vlade in parlamenta, ki prevzema vzorce neoliberalnega kapitalizma po diktatu najmočnejših držav, in se kaže v prerazporejanju javnega denarja na škodo družbenega standarda (izobraževanja, šolstva, znanosti, zdravstva, socialnega varstva, kulture in varstva okolja), privatizaciji šolstva in zdravstva in povečevanju deleža nestalnega dela.

KAJ ZAHTEVAMO

1. Uresničitev temeljnih družbenih soglasij

Zahtevamo uresničitev temeljnih družbenih soglasij, kot so trojna delitev demokratične oblasti, socialna, pravična, pravna in okoljsko odgovorna država, avtonomne javne institucije, svobodni mediji, enakost pred zakonom, spoštovanje človekovih pravic ter zagotavljanje državljanskih in političnih svoboščin. Zavzemamo se za uvajanje prvin neposredne demokracije, kot so ljudska nezaupnica, neposreden vpliv državljanek in državljanov na izbor poslancev Državnega zbora, sprejemanje občinskih razvojnih ciljev in proračunov ter predlaganje zakonov.

2. Varovanje socialnih pravic

Zahtevamo, da država varuje pridobljene socialne pravice, ki vključujejo pravico do zaposlitve, do prebivališča, do kakovostnega izobraževanja in zdravstvenega varstva ter do enakopravnega dostopa do kulturnih, umetniških in intelektualnih vsebin; da zagotavlja pravice in enake možnosti žensk, mladih in pripadnikov etničnih manjšin ter vseh drugih ranljivih skupin, ki jih ogrožajo predsodki večine; da omogoči enakopravno predstavništvo žensk pri vodenju javnih ustanov; da celovito zagotavlja javne dobrine in da podpira kulturno in umetniško ustvarjanje in znanstveno dejavnost v tistem delu, kjer njunih izdelkov ni

mogoče v zadostnem obsegu ali ne takoj uveljaviti na trgu, in tako ustvarja ugodne razmere za svobodno kulturno in znanstveno ustvarjalnost.

3. Pravična delitev dodane vrednosti

Zahtevamo etični družbeno-ekonomski sistem, ki vključuje pravično delitev dodane vrednosti, več sodelovanja in manj tekmovalnosti, brzdanje pohlepa s primerno davčno in drugo regulacijo, vpeljavo inštrumenta univerzalnega temeljnega dohodka ter lokalno in globalno solidarnost. Predlagamo višjo obdavčitev novega najvišjega dohodninskega razreda ob hkratnih davčnih olajšavah ob reinvestiranju dobička in ukinitve davkov za najbolj socialno ogrožene. Zavzemamo se za programe za dostop mladih do stanovanj, državna poročstva za stanovanjske kredite mladih in stimulatивно davčno politiko za prvi nakup stanovanja.

4. Omejen razpon dohodkov, delavsko soupravljanje, solastništvo in delitev dobička

Zahtevamo družbeno sprejemljiv in zakonsko omejen razpon dohodkov v javnem in zasebnem sektorju, minimalno plačo, ki zaposlenemu in njegovi družini omogoča doseganje telesnega, duševnega in socialnega blagostanja, in minimalen dohodek, ki ne sme biti pod pragom revščine. Zavzemamo se za programe za spodbujanje

zaposlovanja mladih, žensk in ljudi brez stalne zaposlitve. Zavzemamo se za sodelovanje zaposlenih pri upravljanju in vodenju podjetja. Zavzemamo se za večjo udeležbo zaposlenih pri delitvi dobička in za uvajanje kooperativ (zadruge) ter drugih oblik solastništva zaposlenih.

5. Pravičnost sodišč, zaplemba s krajo pridobljenega premoženja

Zahtevamo večjo učinkovitost, pravičnost in nepristranskost sodišč. Zavzemamo se za spremembo ustave, ki naj omogoči, da korupcija v zvezi z državo ali državnimi sredstvi ne zastara, in ki naj velja od leta 1991 naprej. Zavzemamo se za nacionalizacijo infrastrukturne dejavnosti in konfiskacijo tajkunske lastnine, ki je bila pridobljena s krajo skupnega premoženja ter zlorabo javnih pooblastil in lastninske pravice. Zavzemamo se, da država poskrbi za ustrezno odškodnino skupinam, ki so bile v nedavni preteklosti žrtve političnih in administrativnih napak, medijskih napadov in realnega zmanjšanja človekovih pravic: izbrisanim, Romom in drugim ranljivim skupinam.

6. Prepoznavna Slovenija

Zavzemamo se za družbeno soglasje o temeljnih značilnostih slovenske državne skupnosti, ki naj predstavljajo njeno trajnejšo identifikacijo in jih slovenska družba sprejema kot vrednote, ki jo opredeljujejo in določajo njene razvojne

prioritete na gospodarskem in družbenih področjih ter so osnova njene mednarodne prepoznavnosti. Med te identifikacijske elemente sodijo ohranjena narava, gozdovi in voda kot strateške dobrine, naravna in kulturna raznolikost, trajnostni razvoj, ustvarjalnost, visoka dodana vrednost in turizem.

7. Kakovosten, okoljsko vzdržen in količinsko nevtralen razvoj

Zahtevamo sprejem dolgoročne strategije sonaravnega razvoja, ki bo uravnoteženo obravnaval socialni, okoljski in gospodarski razvoj in ki bo vsem regijam in vsem generacijam omogočal enake ali boljše možnosti za življenje v čistem okolju in trajnostno rabo naravnih virov. Razvoj mora omogočati smotrno rabo regionalnih virov, povečevati prehransko samooskrbo, ščititi potrošnike in varovati okolje.

Na tej strategiji naj temelji kredibilen dolgoročen razvojni načrt, ki mora doseči širok družben konsenz in s katerim moramo obnoviti ugled in zaupanje domačih in tujih kreditorjev, vlagateljev, kupcev in obiskovalcev. Pri tem je ključna tudi fiskalna politika, ki mora težiti k proračunski zmernosti in ki bo ob uvedbi avtomatskih proračunskih stabilizatorjev dosegala dolgoročno izravnani proračun in nizko zadolženosti države.

8. Zagon gospodarske rasti

Slovenija mora v najkrajšem možnem času prekiniti spiralo padanja družbenega bruto proizvoda in ponovno zagnati gospodarsko rast. Le ob vzdržni in zdravi gospodarski rasti bo lahko reševala svoje strukturne probleme, zagotavljala nadaljnji razvoj družbe ter ohranjala in izboljševala ekonomski in socialni standard svojih prebivalcev.

Gospodarsko rast mora zagnati tako, da z izbranimi projekti, ki imajo visok narodnogospodarski multiplikator, povečuje investicijsko potrošnjo, v nadaljevanju pa morajo ti projekti povečevati gospodarsko rast in sami vračati vložen denar.

Drug sklop predstavlja razvojne ukrepe, ki naj zagotovijo doseganje višje dodane vrednosti, združevanje malih proizvajalcev za skupen nastop na svetovnih trgih, spodbujanje podjetništva in stabilnega ter spodbudnega gospodarskega okolja. Ohraniti moramo in razvijati proizvodnja in razvojna jedra slovenske industrije ter ponovno vzpostaviti trden, zaupanja vreden bančni sistem.

9. Univerzalna dostopnost do informacijskih virov ob zaščiti zasebnosti

Zavzemamo se za pospešeno prilagajanje Slovenije globalni preobrazbi v informacijsko družbo oziroma družbo aktivnih digitalnih državljanov. Zavzemamo se za univerzalni dostop do nefiltriranih digitalnih in spletnih vsebin ter za polno

dostopnost do podatkovnih zbirk v javni in državni lasti po načelih odprte vlade, kar zajema tudi orodja za nadzor delovanja države. Ob tem je potrebno zagotoviti ustrezno zaščito intelektualne lastnine in zasebnosti.

10. Globalno sodelovanje, ne pa tekmovanje

Zavzemamo se za takšno globalno sodelovanje, kjer se trgovanje brez meja prekriva z demokracijo, spoštovanjem človekovih pravic, varovanjem okolja in solidarnostjo brez meja. Od EU zahtevamo odločnejšo in učinkovitejšo politiko, ki je zmožna, da se zavzame za koristi vseh. Slovenija lahko ne glede na svojo majhnost odigra vidno vlogo v prebujanju občutka odgovornosti za bolj etično, solidarno in okoljsko odgovorno podobo evropskega in svetovnega gospodarskega in družbenega sistema. Postati mora napredna in strpna večkulturna družba, ki se regijsko in globalno povezuje, izmenjuje ideje in sodeluje v mednarodnih prizadevanjih za koristi vseh ljudi.

www.odbor.si

Ljubljana, 31. 1. 2013

www.odbor.si